

2015 m. liepos 9 d., ketvirtadienis

P8_TA(2015)0270

Padėtis Jemene**2015 m. liepos 9 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Jemene (2015/2760(RSP))**

(2017/C 265/11)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Jemeno,
 - atsižvelgdamas į 2015 m. kovo 26 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai Federicos Mogherini pareiškimą dėl padėties Jemene,
 - atsižvelgdamas į bendrą 2015 m. balandžio 1 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės Federicos Mogherini ir už humanitarinę pagalbą ir krizių valdymą atsakingo Komisijos nario Christoso Stylianideso pareiškimą dėl kovų Jemene poveikio,
 - atsižvelgdamas į bendrą 2015 m. gegužės 11 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės Federicos Mogherini ir už humanitarinę pagalbą ir krizių valdymą atsakingo Komisijos nario Christoso Stylianideso pareiškimą dėl pasiūlytų paliaubų Jemene,
 - atsižvelgdamas į bendrą 2015 m. liepos 3 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės Federicos Mogherini ir už humanitarinę pagalbą ir krizių valdymą atsakingo Komisijos nario Christoso Stylianideso pareiškimą dėl krizės Jemene,
 - atsižvelgdamas į 2015 m. balandžio 20 d. Tarybos išvadas dėl Jemeno,
 - atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijas 2014 (2011 m.), 2051 (2012 m.), 2140 (2014 m.), 2201 (2015 m.) ir 2216 (2015 m.),
 - atsižvelgdamas į 2015 m. gegužės 24 d. 24-ojo Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos ir Europos Sąjungos Jungtinės tarybos ir ministrų posėdžio pirmininkų pareiškimą,
 - atsižvelgdamas į JT Saugumo Tarybos 2015 m. birželio 25 d. pranešimą spaudai dėl padėties Jemene,
 - atsižvelgdamas į 2014 m. rugsėjo 21 d. Taikos ir nacionalinės partnerystės susitarimą, 2014 m. sausio 25 d. Nacionalinio dialogo konferencijos rezultatų dokumentą ir 2011 m. lapkričio 21 d. Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos iniciatyvą,
 - atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Chartiją,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 123 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi dabartinė krizė Jemene – tai viena po kitos dirbusių vyriausybių nesugebėjimo pateisinti teisėtų Jemeno gyventojų lūkesčių, susijusių su demokratija, ekonominiu ir socialiniu vystymusi, stabilumu ir saugumu, padariny; kadangi dėl šios nesėkmės susidarė sąlygos smurtiniam konfliktui prasidėti, nes nepavyko suformuoti įtraukios vyriausybės ir sąžiningai pasidalyti valdžią ir buvo sistemingai ignoruojami įvairių šalies genčių nesutarimai, vyraujantis nesaugumas ir ekonominis paralyžius;
- B. kadangi dabartinis konfliktas Jemene išplito į 20 iš 22 šalies teritorinių vienetų; kadangi, remiantis naujausiais konsoliduotais Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis, 2015 m. kovo 19 d. – gegužės 5 d. žuvo mažiausiai 1 439 žmonės, o dar 5 951 sužeista, iš kurių daugelis buvo civiliai gyventojai; kadangi nuo konfliktų pradžios žuvo daugiau nei 3 000 žmonių ir daugiau nei 10 000 buvo sužeista;
- C. kadangi Jemenas – viena vargingiausių šalių Artimuosiuose Rytuose, kurioje aukštas nedarbo ir neraštingumo lygis ir neteikiamos pagrindinės paslaugos; kadangi šiuo metu 20 mln. žmonių reikia humanitarinės pagalbos, įskaitant maždaug 9,4 mln. Jemeno vaikų, daugiau kaip 250 000 pabėgėlių ir 335 000 šalies viduje perkeltų asmenų;
- D. kadangi pastarojo meto įvykiai kelia didelį pavojų regiono, visų pirma Somalio pusiasalio, Raudonosios jūros ir platesnio Artimųjų Rytų regiono, stabilumui.

2015 m. liepos 9 d., ketvirtadienis

- E. kadangi 2015 m. kovo 26 d. Saudo Arabijos vadovaujama koalicija, įskaitant Bahreiną, Egiptą, Jordaniją, Kuveitą, Maroką, Katarą, Sudaną ir Jungtinius Arabų Emyratus, Jemeno Prezidento Abd-Rabbu Mansouro Hadi prašymu pradėjo karinę operaciją Jemene prieš *Houthi* grupuotės sukilėlius; kadangi pranešama, kad ši koalicija Jemene naudoja tarptautiniu mastu uždraustas kasetines bombas, ir kadangi šiuos atvejus šiuo metu tiria JT vyriausiasis žmogaus teisių komisaras;
- F. kadangi labai daug civilių gyventojų žuvo dėl *Houthi* grupuotės karinių grupių ir susijusių pajėgų veiksmų, be kita ko, dėl priešlėktuvinių šaudmenų, kurie sprogsa numesti į apgyvendintas teritorijas, taip nužudydami ir sulošindami civilius gyventojus, naudojimo;
- G. kadangi per Saudo Arabijos vadovaujamos karinės koalicijos vykdomus oro antpuolius Jemene kelis kartus žuvo civiliai gyventojai, pažeidžiant tarptautinę humanitarinę teisę, pagal kurią reikalaujama imtis visų reikiamų žingsnių siekiant užkirsti kelią civilių gyventojų aukoms ar kuo labiau jas sumažinti;
- H. kadangi, Saudo Arabija vykdė ne tik šiuos oro antpuolius, bet ir pradėjo Jemeno jūrinę blokadą, kurios poveikis civiliams gyventojams yra dramatiškas: 22 mln. žmonių, beveik 80 proc. visų gyventojų, skubiai reikalingas maistas, vanduo ir medicinos reikmenys;
- I. kadangi 2015 m. birželio 15 d., atsižvelgiant į JT taikos derybas, JT Generalinis Sekretorius Ban Ki-moon paragino atnaujinti humanitarines paliaubas bent dviem savaitėms per ramadaną, kad ypač svarbi pagalba pasiektų visus Jemeno gyventojus, kuriems jos reikia, tačiau kadangi joks susitarimas nebuvo pasiektas; kadangi 2015 m. birželio 19 d. Jemeno konfliktuojančioms šalims nepavyko pasiekti susitarimo dėl ugnies nutraukimo vykstant diplomatiniams deryboms, kurioms tarpininkavo JT specialusis pasiuntinys Ismail Ould Cheikh Ahmed;
- J. kadangi 2015 m. birželio 30 d. apie 1 200 kalinių, įskaitant „Al-Qaeda“ įtariamuosius, pabėgo iš Taizo miesto centrinio kalėjimo; kadangi apie 300 kalinių jau buvo pabėgę iš kito kalėjimo Chadramauto provincijoje 2015 m. balandžio mėn.; kadangi Jemene vyksta teroristų užpuoliai, pvz., 2015 m. birželio 17 d. užpuolis Sanoje, įskaitant tris mečetes, kurio metu žuvo ir buvo sužeista daug žmonių;
- K. kadangi 2015 m. liepos 1 d. Jungtinės Tautos paskelbė trečio lygio krizę Jemene ir tai yra aukščiausio lygio nepaprastoji padėtis; kadangi pagal ekstremaliosios padėties planą Jungtinės Tautos pamėgins padėti 11,7 mln. žmonių, kuriems labiausiai reikia pagalbos; kadangi pranešama, kad sveikatos apsaugos sistema yra atsidūrusi prie žlugimo ribos: mažiausiai 160 sveikatos priežiūros įstaigų uždaryta dėl nesaugios padėties ir kuro bei reikmenų trūkumo;
- L. kadangi 15,9 mln. Jemeno gyventojų reikia humanitarinės pagalbos; kadangi dėl šiuo metu plačiai paplitusio nesaugumo pažeidžiamiausi vaikai neturės galimybės naudotis jiems reikalingomis sveikatos priežiūros ar maitinimo paslaugomis;
- M. kadangi nuo 2015 m. kovo mėn. 9,9 mln. vaikų labai nukentėjo nuo konflikto, o 279 vaikai žuvo ir 402 buvo sužeisti; kadangi mažiausiai 1,8 mln. vaikų nebegali lavintis, nes dėl konflikto uždarytos mokyklos, taigi didėja pavojus, kad juos užverbuos ar išnaudos ginkluotos grupuotės ir jie patirs kitokį netinkamą elgesį; kadangi, remiantis UNICEF duomenimis, vaikai sudaro beveik trečdalį visų kovotojų Jemene, iš kurių mažiausiai 140 buvo užverbuota vien tik 2015 m. kovo 26 d. – balandžio 24 d.; kadangi patvirtinta, kad 156 vaikai buvo užverbuoti ir naudojami ginkluotų grupuočių 2014 m.; kadangi 2015 m. šis skaičius jau padvigubėjo;
- N. kadangi, Jungtinių Tautų vaikų fondo vertinimu, daugiau nei pusei milijono jaunesnių nei penkeri metai vaikų gresia didelis ūmus mitybos nepakankamumas, o 1,2 mln. jaunesnių nei penkerių metų vaikų gresia vidutinis ūmus mitybos nepakankamumas – šis skaičius nuo krizės pradžios išaugo beveik du kartus;
- O. kadangi sveikatos priežiūros sistema gali netrukus žlugti, nes nutraukus skiepavimo paslaugas maždaug 2,6 mln. jaunesnių nei 15 metų vaikų kyla pavojus užsikrėsti tymais, o 2,5 mln. vaikų kyla pavojus susirgti viduriavimu – galimai mirtina liga, kuri greitai plinta konfliktų ir gyventojų perkėlimo metu; kadangi daugėja dengė karštingės atvejų, negydomos lėtinės ligos, o gyvybiškai būtinų medicinos priemonių tiekimas atitinkamiems gyventojams ir gydytojų patekimas pas juos blokuojamas;

2015 m. liepos 9 d., ketvirtadienis

- P. kadangi šalyje sparčiai senka kuro atsargos ir kadangi dėl to jau labai varžomas pagalbos paskirstymas, be to, greitai pradės trūkti vandens ir iškilis pavojus žmonių gyvybėms, nes sausros ištikto Jemeno vandens tiekimas visiškai priklauso nuo kuru varomų giluminių šulinių siurblių;
- Q. kadangi Jemenui taip pat tiesioginę įtaką daro humanitarinė krizė Somalio pusiasalyje, nes daugiau nei 250 000 pabėgėlių, daugiausiai iš Somalio, atsidūrė šalyje ir gyvena prastomis sąlygomis; kadangi, be to, vyriausybės apskaičiavimais, Jemene yra apie vieną milijoną Etiopijos imigrantų;
- R. kadangi dėl blogėjančios saugumo padėties humanitarinės organizacijos perkėlė daugumą savo tarptautinių darbuotojų už šalies ribų; kadangi vis dar mažai organizacijų gali vykdyti veiklą Jemene ir jų veikla yra labai apribota;
- S. kadangi „Al-Qaeda“ Arabijos pusiasalyje galėjo pasinaudoti politinės ir saugumo padėties Jemene pablogėjimu ir plėstis, didindama savo teroristinių išpuolių skaičių ir mastą;
- T. kadangi vadinamoji grupuotė „Islamo valstybė“ (ISIS)/„Da'esh“ įsitvirtino Jemene ir vykdė teroristinius išpuolius prieš šiitų mečetes, nužudydama šimtus žmonių; kadangi tikėtina, jog „Al-Qaeda“ Arabijos pusiasalyje ir grupuotė „Islamo valstybė“/„Da'esh“ pasinaudos saugumo vakuumu Jemene, kad padidintų savo pajėgumus ir rengtų išpuolius prieš Jemeno saugumo pajėgas, *Houthi* grupuotę ir bet kokias Vakarų pajėgas;
- U. kadangi ginkluoto konflikto eskalavimas kelia grėsmę Jemeno kultūros paveldui; kadangi 2015 m. liepos 2 d. Pasaulio paveldo komitetas įtraukė dvi Jemeno vietas – Sanos senamiestį ir seną siena apjuostą Šibamo miestą – į pasaulio paveldo objektų, kuriems gresia pavojus, sąrašą;
- V. kadangi ES nustatė ginklų embargą ir kitas tikslines sankcijas *Houthi* grupuotės vadui ir buvusio prezidento Ali Abdullaho Saleho sūnui; kadangi kitiems dviem *Houthi* grupuotės nariams, taip pat buvusiam prezidentui nuo 2014 m. gruodžio mėn. taikomi tie patys apribojimai;
- W. kadangi 2015 m. Komisijos Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos departamentas (ECHO) skyrė 25 mln. EUR siekdamas padėti šios šalies bendruomenėms, kurios kenčia nuo ypač prastos mitybos, konfliktų ir priverstinių perkėlimų; kadangi 2014 m. bendras ES finansavimas iš valstybių narių ir Komisijos humanitarinei pagalbai Jemene finansuoti sudarė 100,8 mln. EUR, iš kurių 33 mln. EUR skyrė ECHO;
- X. kadangi persvarstytame JT humanitarinės pagalbos prašyme reikalauta 1,6 mlrd. JAV dolerių, tačiau kadangi šiuo metu skirta tik apie 10 proc. šios sumos;
- yra labai susirūpinęs dėl sparčiai blogėjančios politinės, saugumo ir humanitarinės padėties Jemene; primygtinai ragina visas kariaujančias šalis nedelsiant nutraukti smurtą; reiškia užuojautą aukų šeimoms; pabrėžia, kad ES dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą toliau remti Jemeną ir Jemeno žmones;
 - patvirtina, kad tvirtai remia Jemeno vienybę, suverenumą, nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą ir palaiko Jemeno gyventojus;
 - smerkia destabilizuojančius ir smurtinius vienašališkus veiksmus, kuriuos vykdo *Houthi* grupuotė ir buvusiam prezidentui Salehui ištikimi kariniai daliniai; taip pat smerkia Saudo Arabijos vadovaujamos koalicijos vykdomus oro antpuolius ir vykdomą Jemeno jūrinę blokadą, dėl kurių žuvo tūkstančiai žmonių, Jemenas buvo dar labiau destabilizuotas, buvo sukurtos palankesnės sąlygos teroristų ir ekstremistų organizacijų, pvz., grupuotės „Islamo valstybė“/„Da'esh“ ir „Al-Qaeda“ Arabijos pusiasalyje, plėtrai ir buvo pabloginta jau ir taip kritiška humanitarinė padėtis;
 - primygtinai ragina visas Jemeno šalis, visų pirma *Houthi* judėjimą, dėti pastangas siekiant dialogu ir konsultacijomis išspręsti tarpusavio nesutarimus; ragina visus regioninius subjektus konstruktyviai palaikyti ryšius su Jemeno šalimis, kad būtų sudarytos sąlygos deeskaluoti krizę ir išvengti tolesnio regioninio nestabilumo; ragina visas šalis nepulti kultūros paveldo objektų ir pastatų juos apšaudant artilerija ar vykdant oro antskrydžius ir nenaudoti jų kariniais tikslais;

2015 m. liepos 9 d., ketvirtadienis

5. palankiai vertina tai, kad ES pakartojo esanti tvirtai įsipareigojusi ir pasiryžusi kovoti su ekstremistų ir teroristų grupuočių, pavyzdžiui, „Al-Qaeda“ Arabijos pusiasalyje, grėsme, ir neleisti joms toliau naudotis susidariusia padėtimi;
6. smerkia bet kokią smurtą, bandymus ar grąsinimus naudoti smurtą siekiant įbauginti asmenis, dalyvaujančius konsultacijose, kuriose tarpininkauja JT; pabrėžia, kad JT tarpininkaujamam įtraukiam politiniam dialogui turi vadovauti Jemenas, o tarpininkavimu turi būti siekiama rasti sutarimu pagrįstą Jemeno krizės politinį sprendimą vadovaujantis Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos iniciatyva ir jos įgyvendinimo priemonė, visapusiškos Nacionalinio dialogo konferencijos rezultatai, Taikos ir nacionalinės partnerystės susitarimu ir susijusiomis JR Saugumo Tarybos rezoliucijomis;
7. griežčiausiai smerkia grupuotės „Islamo valstybė“/„Da'esh“ vykdomus teroristinius išpuolius prieš šių mečetes Sanoje ir Sadoje, kurių metu žuvo ir buvo sužeista šimtai žmonių, taip pat neigiamai vertina kraštutinės religinės ideologijos, kuria grindžiama ši nusikalstama veika, plitimą;
8. yra itin susirūpinęs dėl to, kad „Al-Qaeda“ Arabijos pusiasalyje sugebėjo pasinaudoti blogėjančia politine ir saugumo padėtimi Jemene; primygtinai ragina visas konflikto šalis parodyti tvirtą įsipareigojimą ir ryžtą didžiausią prioritetą teikti kovai su ekstremistų ir teroristų grupuotėmis, pvz., grupuote „Islamo valstybė“/„Da'esh“ ir „Al-Qaeda“ Arabijos pusiasalyje;
9. smerkia tai, kad konflikto šalys verbuoja ir naudoja vaikus;
10. išreiškia savo visapusišką paramą JT ir JT Generalinio Sekretoriaus specialiojo pasiuntinio Jemeniui Ismailio Ouldo Cheikho Ahmedo pastangoms tarpininkauti šalių taikos deryboms; remia Omano pastangas užtikrinti, kad *Houthi* grupuotė ir Jemeno vyriausybei ištikimos pajėgos nutrauktų ugnį – tai būtų pirmas žingsnis siekiant rasti politinį sprendimą derantis;
11. pabrėžia, kad konflikto sprendimas gali būti tik politinis, įtraukus ir pasiektas derybomis; todėl primygtinai ragina visas Jemeno konflikto šalis nesutarimų sprendimo siekti palaikant dialogą, siekiant kompromiso ir galių pasidalijimo ir sudarant sąlygas nacionalinės vienybės vyriausybės suformavimui, kad būtų atkurta taika, išvengta ekonominio ir finansinio žlugimo ir sprendžiama humanitarinės krizės problema;
12. ragina paskelbti humanitarines paliaubas, kad gyvybių gelbėjimo pagalba galėtų nedelsiant pasiekti Jemeno žmones; primygtinai ragina visas šalis remiantis nešališkumo, neutralumo ir nepriklausomumo principais sudaryti palankesnes sąlygas nedelsiant teikti humanitarinę pagalbą visiems Jemeno regionams, taip pat humanitarinės pagalbos teikėjams greitai, saugiai ir nekliudomai pasiekti žmones, kuriems tokios pagalbos reikia, įskaitant medicininę pagalbą; primena, kad taip pat būtina toliau sudaryti palankias sąlygas prekybos laivams patekti į Jemeną;
13. ragina visas šalis laikytis tarptautinės humanitarinės teisės ir tarptautinės žmogaus teisių teisės, užtikrinti, kad būtų apsaugoti civiliai gyventojai, ir nesitaikyti tiesiogiai į civilinę infrastruktūrą, visų pirma medicinos įstaigas ir vandens tiekimo sistemas, nesinaudoti civilinių pastatų kariniais tikslais ir skubiai pradėti bendradarbiauti su JT ir humanitarinės pagalbos organizacijomis, siekiant suteikti pagalbą tiems, kuriems jos reikia;
14. pabrėžia, kad reikia koordinuoti humanitarinius veiksmus vadovaujant JT, ir primygtinai ragina visas šalis prisidėti prie humanitarinių poreikių tenkinimo; ragina tarptautinę bendruomenę prisidėti prie persvarstyto JT humanitarinės pagalbos prašymo;
15. ragina atlikti nepriklausomą visų tariamų tarptautinės žmogaus teisių teisės ir tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimų tyrimą;
16. palankiai vertina Konstitucijos rengimo komiteto padarytą pažangą ir ragina parengti įtraukią, skaidrią konstituciją, kuri atitiktų Jemeno gyventojų teisėtus siekius ir atspindėtų Nacionalinio dialogo konferencijos rezultatus, ir surengti referendumą dėl konstitucijos projekto ir savalaikius visuotinius rinkimus, siekiant užkirsti kelią tolesniam humanitarinės ir saugumo padėties Jemene blogėjimui;
17. primena, kad religijos ir tikėjimo laisvė yra pagrindinė teisė, ir griežtai smerkia visų formų smurtą ir diskriminaciją dėl religijos ir tikėjimo; dar kartą tvirtina, kad remia visas iniciatyvas, kurių tikslas – skatinti dialogą ir abipusę religinių ir kitų bendruomenių pagarbą; ragina visas religines institucijas skatinti toleranciją ir imtis iniciatyvos kovojant su neapykanta, sektantiškumu ir smurtiniu bei ekstremistiniu radikalėjimu;

2015 m. liepos 9 d., ketvirtadienis

18. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę skubiai Jungtinėse Tautose užtikrinti paramą didžiajam tarptautiniam planui užtikrinti Jemene vandens tiekimą, nes tokia iniciatyva galėtų iš esmės padėti sėkmingai užbaigti galimą taikos procesą ir suteikti gyventojams galimybės pagerinti žemės ūkį, prasimaitinti ir atstatyti šalį perspektyvą;

19. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui, Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos generaliniam sekretoriui, Arabų Valstybių Lygos generaliniam sekretoriui ir Jemeno vyriausybei.
